

Stabilita kriminality v místech: Případová studie českého města*

JANA JÍCHOVÁ¹, MARTIN ŠIMON^{1,2**}

¹Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Praha

²Sociologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha

The Stability of Crime at Places: A Case Study of a Czech City

Abstract: Research into the concentration of crime at places is a long-standing research area in environmental criminology. Studies demonstrate the practical potential of geo-localised data for criminological and security research. Knowledge about crime concentration at places makes it possible to focus repressive and preventive activities in localities where the most effective results can be achieved. In Czech criminology, limited use has as yet been made of geolocalised crime data or knowledge about the concentration of crime at places. Consequently, this article presents a case study of the concentration of crime at places within a Czech city. One-half of crime is concentrated at 8% of street segments in case study of Czech city. The article builds on the knowledge about the spatial stability of crime and provides a model of urban crime that is applicable to Czech cities. This model is based on data from a case study and considers crime rates and crime concentration patterns in different types of urban environment. Our findings are presented in relation to the results of international studies to propose directions for further crime research.

Keywords: crime, crime at places, crime hotspots, law of crime concentration, Czechia

Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 2020, Vol. 56, No. 5: 619–638

<https://doi.org/10.13060/csr.2020.044>

* Článek je výstupem projektu GA ČR „Prostorové vzorce kriminality a percepce bezpečí v Česku“ (GA ČR 16-02242S), vznikl rovněž s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace RVO: 68378025. Děkujeme anonymním recenzentům/recenzentkám, editorovi i kolegům a kolegyním za kritické poznámky, které významně přispěly k proměně tohoto textu do finální verze

** Veškerou korespondenci posílejte na adresu: RNDr. Jana Jíchová, Ph.D., Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Albertov 6, 128 43 Praha 2, e-mail: jana.jichova@natur.cuni.cz.

Úvod

Struktura a intenzita kriminální činnosti má neoddiskutovatelné dopady na fungování společnosti i na každodenní chování obyvatel [Scheinost 2010]. Informace o kriminalitě, které vnímá veřejnost skrze média, jsou poskytovány extrémně neproporčně. Počtem jednotlivé případy násilné kriminality či korupce jsou mediálně atraktivní, proto zaujímají většinu mediálního prostoru, kdežto nejčetnější majetková a hospodářská kriminalita je reportována omezeně [Háková 2016]. Obyvatelstvo tak získává zcela mylnou představu, že všude dochází k intenzivní kriminální činnosti a že tato kriminální činnost zahrnuje velmi závažné trestné činy. Tento stereotyp je v přímém rozporu s poznatky kriminologie. Prostorové rozmístění kriminality je nerovnoměrné, reflektuje nerovnoměrné rozmístění lidských aktivit. Zároveň platí, že rozmístění kriminality¹ není náhodné v čase a v prostoru. Jak poukazují Cohen a Felson [1979], kriminální činnost jakožto společensky deviantní chování vzniká pouze tehdy, když dojde zjednodušeně řečeno k setkání motivovaného pachatele s vhodnou obětí za určitých vnějších podmínek na jednom místě a v jednom okamžiku. Ke splnění těchto podmínek nedochází univerzálně, ale pouze na omezeném počtu míst, jak dokládají současné studie zkoumající prostorové koncentrace kriminality [Newton, Felson 2015; Braga, Andresen, Lawton 2017].

Kriminologický výzkum se v obecné rovině zaměřuje na čtyři základní dimenze (právo, pachatel, oběť, místo), popřípadě jejich vzájemné kombinace, které pokrývají základní atributy kriminality. Pro studium míst či situací vzniku kriminality jsou zásadní poznatky tzv. environmentální kriminologie, což je jeden ze základních směrů v kriminologii jako takové. Environmentální kriminologie je zastřešující termín zahrnující mj. teorii sociální disorganizace, teorii rutinních aktivit a geometrickou teorii kriminality [podrobněji Andresen, Jenion 2010]. Tento směr přinesl důraz na studium prostředí, ve kterém dochází či může docházet ke kriminalitě, na studium konkrétních míst a na hledání časoprostorových souvislostí [Brantingham, Brantingham 1995]. Ačkoliv se teorie spadající pod tento proud výzkumu často zaměřují na pachatele trestné činnosti (např. teorie racionální volby, teorie vzorců kriminality), je zde zřejmá důležitost konkrétního typu prostoru. Příkladem je výzkum tzv. ohnisek kriminality (*hot spots analysis*) zaměřující se nejen na identifikaci míst vyšší koncentrace kriminality, ale zejména důvodů, které k ní vedou [Sherman, Gartin, Buerger 1989].

Výzkum ohnisek kriminality (míst vysoké koncentrace kriminality) poukazuje na obecné pravidelnosti v rozmístění kriminality, které jasně ukazují potenciál geolokalizovaných dat pro kriminologický a bezpečnostní výzkum v praxi. Znalost míst koncentrace kriminality umožňuje soustředit represivní i preventivní aktivity do lokalit, kde lze dosáhnout nejefektivnějšího výsledku [Gibson,

¹ V textu je termín kriminalita používán jako souhrnné označení trestných činů a přešupků.

Slothower, Sherman 2017]. Platí, že pokud by byla kriminalita v prostoru rozmístěna zcela nahodile a nevytvářela by významné shluky, nebylo by možné zacílit efektivně preventivní činnost ani represivní aktivity policie. Stejně tak platí, že pokud je kriminalita v prostoru rozmístěna méně koncentrovaně a vytváří méně významných shluků, dochází ke snižování účinnosti lokalizovaných preventivních i represivních opatření. V zahraničí patří tyto metody/strategie, souhrnně nazývané jako „místně podmíněná opatření“ (*place-based policy*), mezi stěžejní opory současné policejní praxe a prevence [Telep, Weisburd 2012]. Soustředění se na tato neuralgická místa pak ústí v prokazatelné snížení kriminality či alespoň některých jejích druhů [Sherman 2013].

Znalost míst koncentrace kriminality může zároveň ovlivnit percepci bezpečí a bezpečnostní chování obyvatel, kteří místa využívají ve svém každodenním životě. Srovnání detailních prostorových dat o místech vnímaného nebezpečí kriminality a dat o výskytu kriminality ukazuje, že se místa strachu a místa zločinu překrývají pouze částečně a s různou intenzitou [Doran, Lees 2005; Večerka, Holas 1995]. Na řadě míst lidé vnímají nebezpečí kriminality, i když zde de facto k trestné činnosti nedochází. Obdobně platí, že při znalosti míst výskytu kriminality mohou lidé adekvátně uzpůsobit svoje bezpečnostní chování.

V předložené studii si klademe tři cíle. Prvním cílem je analyzovat rozložení koncentrace kriminality v místech v českém prostředí. Naše studie ukazuje rozložení kriminality na příkladu českého města regionální velikosti, na úrovni uličních úseků. Druhým cílem je představení modelu rozmístění kriminality ve městě v Česku. Jedná se o model založený na geolokalizovaných datech z našeho města regionální velikosti, umožňujících vytvořit spolehlivé empirické zobecnění výskytu kriminality v jednotlivých typech městského prostředí. Využití těchto dat zároveň minimalizuje ekologickou chybu typickou pro agregátní areálová data, která poskytují velmi zkreslenou představu o reálných místech kriminality. Třetím cílem je diskutovat zjištěné poznatky v kontextu zahraničních výzkumů koncentrace kriminality. Jsme si vědomi omezených možností jednopřípadových studií a jejich zobecnění, přesto podle nás studie přináší výsledky, které je vhodné představit a rámcově porovnat v kontextu zahraničních výzkumů. Zároveň tím naše studie otvírá prostor pro navazující výzkumy a diskusi v českém prostředí.

Teorie a poznatky environmentální kriminologie

Vývoj kriminologického myšlení v oblasti environmentální kriminologie je úzce spjat s vývojem prostorově orientovaných sociálních věd. Klasické práce chicagské sociální ekologie studovaly sousedství s nižší mírou vnímané sociální koheze, tedy v podstatě podmínky v místech bydliště pachatelů. Teorie sociální desorganizace pak dávaly do souvislosti charakteristiky sousedství s mírou kriminality. Po druhé světové válce kriminologie do značné míry prostorovou dimenzi opustila a věnovala se primárně příčinám vedoucím k páchání trestné

činnosti [Bannister, O'Sullivan, Bates 2019; Taylor 2015]. Tehdejší data o kriminalitě totiž jasně ukazovala, že místa bydlišť pachatelů se příliš neshodují s místy zvýšené intenzity kriminality [Boggs 1965]. K opětovnému zájmu o prostor přispěl až rozvoj teorie racionální volby [Clarke, Cornish 1985], která se snažila vysvětlit chování pachatelů jakožto racionální volbu chování za určitých podmínek. Zhruba ve stejné době upozornili Cohen a Felson [1979] na význam každodenních rutinních cyklů a aktivit na strukturaci kriminálních příležitostí. V praktické rovině pak tyto teorie vedly k rozvoji přístupů situační prevence kriminality, kdy se například design městského prostoru upravil tak, aby odrazoval od páčání kriminality [Newman 1972]. V souvislosti s rozšiřováním dostupnosti geolokalizovaných dat o kriminalitě a pokroku v informačních technologiích se začíná rozvíjet kriminologická analýza na mikroúrovni [Sherman, Gartin, Buerger 1989].

Kriminologie místa (*criminology of place*) je relativně nový směr kriminologické analýzy, pro který je typické, že pracuje na mikroměřítku v geografickém slova smyslu. Úrovní analýzy kriminologie místa jsou tak úseky ulic, popřípadě jiné podobně malé územní jednotky, jako je prostorový rastr. Kriminologie místa je v podstatě založena na poznatku, že velmi malé množství míst ve městě přináší většinu nápadu kriminality v daném území [Braga, Andresen, Lawton 2017]. Tím se výrazně liší od předchozích analýz prováděných na úrovni sousedství (*neighbourhoods*). Výzkumy jasně ukazují, že místa koncentrace kriminality nesouvisí jednoduchým způsobem s mírou sociální koheze na úrovni sousedství [Curman, Andresen, Brantingham 2015].

Z historického úhlu pohledu, jak upozorňuje Taylor [2015], není zájem o místa vysoké koncentrace kriminality úplně novum. Boggs již v roce 1965 formulovala principy pravděpodobnostního přístupu ke koncentraci jednotlivých typů kriminality v městském prostoru. Ten jasně ukázal, že ani čtvrti s nejvyšším absolutním výskytem kriminality, ani čtvrti s nejvyšším výskytem bydlišť pachatelů nevykazují nejvyšší hodnoty pravděpodobnosti viktimizace jednotlivými typy kriminality [Boggs 1965]. Současná popularita kriminologie místa je na jedné straně umožněna technologickým posunem v evidenci dat o kriminalitě a rozvojem sofistikovaných softwarových nástrojů jejich analýzy. Druhým důvodem prosazování těchto přístupů je zcela praktický poznatek, že s nimi lze nalézat vzorce rozmístění kriminality (ohniska kriminality), které je možné efektivně ovlivňovat nástroji situační prevence kriminality, i bez pochopení etiologie kriminality v jednotlivých místech [Bannister, O'Sullivan, Bates 2019].

Poznatky kriminologie míst se i přes svoji neoddiskutovatelnou hodnotu pro praxi potýkají s kritikou omezených možností statistického odvozování z dat, s kritikou „zhmotňování“ ohnisek kriminality a s kritikou měřítkové omezenosti sledování, která vyplývá ze zaměření na mikrogeografické měřítko [Hope 2015; Taylor 2015; Bannister, O'Sullivan, Bates 2019]. Hope [2015] kriticky poukazuje na fakt, že koncentrace kriminality v místech nevyplývá ani tak z „míst s kriminalitou“ jako z „míst bez kriminality“, tj. míst, která jsou vůči kriminalitě rezistentní. Místa bez kriminality jsou počtem významnější i prostorově stabilnější než místa s kriminalitou, takže měřené proměny v charakteristikách ohnisek kriminality

nejde dost dobře odlišit od matematického efektu regrese k průměru podle centrální limitní věty. Zákon koncentrace kriminality v místech² lze pak redukovat na zjištěnou empirickou pravidelnost, která je pouhou reflexí počtu kriminálních příležitostí v místech. V podstatě se jedná o kriminologickou aplikaci zjištěné distribuční nerovnosti, obdobně jako jí je Paretovo pravidlo v ekonomii či Korčákův zákon v geografii [Korčák 1941; Imre, Novotný 2016].

Druhá kritická poznámka ohledně poznatků kriminologie místa se týká „zhmotňování“ ohnisek kriminality, především při jejich zobrazování [Hope 2015]. Ohniska kriminality nejsou fyzické objekty, které by bylo možné přímo uchopit, byť je tak mapová či grafická zobrazení kriminality v analýzách výskytu kriminality ukazují a čtenáři často vnímají. Ohniska kriminality zobrazují místa páchání kriminality, nezobrazují pachatele kriminality ani jejich motivace [Taylor 2015]. Tuto kritiku dále rozvíjí Newton a Felson [2015], kteří poukazují na nepřítomnost časové dimenze při vymezování ohnisek kriminality a zároveň i na rizika vyplývající z tohoto opomenutí. Experimentální kriminologické výzkumy například ukázaly, že podcenění časové dimenze vymezení ohnisek kriminality a na to navazující nevhodně nastavená opatření prevence kriminality mohou paradoxně vést k nárůstu kriminality [Ariel, Partridge 2017].

Třetí slabina kriminologie místa pramení přímo z měřítkové omezenosti sledování vyplývající ze zaměření se na mikrogeografické měřítko [Taylor 2015]. Na jedné straně využití velmi malých prostorových jednotek redukuje ekologickou chybu tím, že jednotky analýzy jsou relativně stejnorodé. Na druhé straně využití velmi malých prostorových jednotek neumí nijak zohlednit vlivy na kriminalitu vyskytující se na mezo- a makroúrovni. Ve věcné rovině jsou místa součástí sousedství a širších sociálních a politických systémů, které ovlivňují intenzitu a strukturu kriminality. Přístupy kriminologie místa neumí rozlišit vývoj kriminality na mikroúrovni od širších transformačních změn v městském prostoru a dané společnosti [Bannister, O'Sullivan, Bates 2019]. V teoretické rovině rozebírá problematiku vhodného měřítkového uchopení kriminality detailně Sampson [2013], který upozorňuje na rozpor mezi metodologickým individualismem jakožto dominantním paradigmatem v kriminologii a nutností zahrnout sociální kontexty vyššího řádu (a interakce s nimi) do vysvětlení kriminality. Kriminalitu může vysvětlovat nejen chování jednotlivce, ale i sociální kontext, přičemž tyto úrovně jsou spolu nutně spojené a každá z nich může mít vlastní logiku a příčinnost kriminality [Sampson 2013]. Přes všechny tyto výhrady upozorňuje Taylor [2015] na bazální fakt, že praktická hodnota sledování koncentrace kriminality v místech je zásadní i bez toho, že teoretické a metodologické zdůvodnění takového měření může pokulhávat.

V Česku je výzkumu kriminality věnováno více pozornosti až od druhé poloviny 20. století a specificky tématům rozvíjeným v rámci geografie kriminality

² Zákon koncentrace kriminality v místech je podrobněji diskutován dále v textu. Zjednodušeně zákon říká, jak moc je kriminalita koncentrována v územních jednotkách. Koncentrace se pohybuje v řádu několika málo procent [Weisburd 2015].

až v 21. století. V obecné rovině představuje kriminalita důležité mezioborové téma, k jehož výzkumu jsou využívány poznatky a metody z řady oborů [Boukalová et al. 2016]. Kromě studií zkoumajících obecná východiska či souvislosti kriminality [Krucichová 2016; Podaná 2014] bez zohlednění prostorové dimenze je kriminalita zkoumána primárně za vyšší agregované jednotky, např. kraje, okresy či oddělení policie [Marešová et al. 2015].³ Agregátní typ analýz umožňuje popis základních pravidelností v makroregionálním rozmístění kriminality včetně trendů vývoje kriminality. Není ale dostatečně detailní pro výzkum hlubších souvislostí výskytu kriminality, na které klade důraz teorie příležitosti nebo výzkum ohnisek kriminality [Šimon, Jíchová 2018a]. Naopak, vizualizace kriminality agregátním způsobem poskytuje velmi klamavou informaci, pokud nás zajímá reálné rozmístění na mikroúrovni ulic města.

V aplikované sféře spadá problematika prostorových kriminologických analýz do gesce Ministerstva vnitra ČR, které v současnosti realizuje projekt „Mapy budoucnosti II – využití prostorových dat pro vytvoření a pilotní ověření nástrojů a postupů pro analýzu a predikci kriminality za účelem jejího předcházení a potírání“, jež se přesně této tematice věnuje. Akademické analýzy využívající data za kriminalitu na detailní úrovni (s GPS souřadnicemi) jsou zatím velmi ojedinelé [Ivan, Horák 2012; Ivan et al. 2013; Šimon, Jíchová 2018b, 2020] a omezené z hlediska typu kriminality i z hlediska sledovaného území (např. krádeže věcí z automobilů v Praze [Barilík 2015; Jíchová 2017]).

Ačkoli je tento typ dat sbírán policejními složkami již od roku 2013 a pracuje se s nimi v rámci vlastní činnosti policie a v rámci interních projektů (např. Mapy budoucnosti, Ministerstvo vnitra ČR), jejich dostupnost pro základní a aplikovaný výzkum je poměrně omezená. Věcné bariéry, které brání tomuto typu analýz, jsou problémy se zveřejňováním analýz na detailní úrovni, problémy mapové vizualizace kriminality a další překážky vyplývající z povahy jednotlivých typů kriminality (trestné i přestupkové činnosti). Jako institucionální bariéru lze vnímat chybějící tradici a slabě institucionalizovanou kooperaci mezi policejním a akademickým výzkumem v oblasti prostorových analýz. Návrhům, jak řešit zveřejňování detailních lokalizovaných dat o kriminalitě v českých podmínkách, se věnuje studie Šimona a Jíchové [2018b]. Ze zahraničních výzkumů a zkušeností jasně vyplývá, že právě analýza geolokalizovaných kriminálních dat má potenciál kvalitativně posunout kriminologický výzkum a bezpečnostní praxi [Sullivan, O’Keeffe 2017].

³ Výjimkou z pravidla je pilotní studie *Kriminologická analýza lokality* [Večerka, Holas 1995], která analyzovala detailní prostorové rozmístění kriminality s využitím prostorového rastru. Studie detailně popsala základní časoprostorové dimenze jednotlivých druhů kriminality, vymezila místa koncentrace kriminality ve městě a formulovala doporučení pro prevenci kriminality a policejní praxi. Vzhledem k době vzniku byla tato unikátní studie založena na náročném ručním zpracování dat o kriminalitě ze spisů, takže na ni kriminologický výzkum navázal až se značnou časovou prodlevou.

Metodika a data

Studie se zaměřuje na analýzu lokalizované kriminality. Oporu pro náš výzkum lze najít v několika aspektech, které mají při jejím výzkumu zásadní roli. První je samotné měřítko výzkumu. Faktory ovlivňující lokalizaci kriminality totiž není možné zcela podchytit v makroměřítku, tedy např. na regionální, okresní úrovni, zároveň ale ani na individuální úrovni, kterou je možné jen obtížně uchopit prostorově. Vhodnou alternativou je proto částečná agregace individuálních dat a jejich analýza na dostatečně detailní úrovni – na úrovni úseků ulic. Na této úrovni je zároveň možné pracovat s detailními informacemi o daném prostředí a obyvatelích. V současném mezinárodním kriminologickém výzkumu převládá názor, že vhodnou jednotkou analýzy jsou tzv. uliční úseky [Journal of Quantitative Criminology 2017]. Analýza kriminality na této mikroúrovni se ukazuje jako nejpřínosnější z hlediska možnosti vysvětlit velkou část variability ve výskytu kriminality [Rosser et al. 2017]. Tím se zásadně liší od analýz využívajících velké areálové jednotky (v Česku kraje, okresy či oddělení policie), které obvykle vysvětlují jen malý podíl variability ve výskytu kriminality. V našem výzkumu přejímáme v zahraničí využívanou prostorovou jednotku uličního úseku (*street segment*), kterou lze vymezit jako úsek ulice mezi dvěma kříženími s dalšími ulicemi.

Výhodou využití uličního úseku je detail, který umožňuje zachytit bezprostřední okolí výskytu kriminality. Minimalizuje se tak možná ekologická chyba vyplývající z povahy lokalizace kriminality, především z jejího extrémně nerovnoměrného geografického rozložení. V detailu uličních úseků je možné do analýzy zahrnout celou řadu tzv. *crime attractors*, tedy různých atributů míst přitahujících kriminalitu [Brantingham, Brantingham 1995⁴], jako je např. přítomnost zastávek či autobusových zastávek. Nevýhodou využití uličních úseků pro analýzu kriminality je omezená databáze charakteristik obyvatelstva a jeho aktivit na této detailní úrovni. To sice omezuje možnost analýz, nicméně to nezabraňuje využití dat dostupných za větší prostorové jednotky a jejich přímé či extrapolované použití v analýzách. Výsledky výzkumu lokalizované kriminality mohou pomoci lépe zacílit městské či bezpečnostní politiky, umožní porovnání vztahů mezi kriminalitou a např. sociálním vyloučením či rezidenční segregací.

Z hlediska zdrojů dat je naše analýza založena na geolokalizovaných kriminálních datech s GPS souřadnicemi za české město, které z důvodu anonymizace v článku označujeme jako *Regionální město*. Zdrojem dat pro analýzu je Policie ČR,

⁴ Brantinghamovi [1995] rozlišují tři základní typy míst ve vztahu ke zločinu. Prvním typem jsou místa poskytující vhodné příležitosti pro spáchání určitého zločinu (*crime generators*), příkladem mohou být obchodní a zábavní centra, kde se koncentruje velký počet lidí. Druhý typ představují místa cíleně vybíraná pachatelé pro spáchání určitého zločinu (*crime attractors*), např. oblasti s vysokou koncentrací barů a nočního života, oblasti prostituce, rozlehlá parkoviště. Třetí jsou místa z hlediska zločinu neutrální (*crime-neutral areas*), kde dochází k běžné kriminální činnosti. Zároveň zdůrazňují, že jedna lokalita může pro různé druhy kriminality fungovat odlišně.

kerá poskytla data na základě žádosti pro účely aplikovaného bezpečnostního výzkumu.⁵ Do analýzy jsme zahrnuli jak data s již přiřazenou geolokací, tak data s přiřazenou adresou, kterou jsme pro účely analýzy geolokalizovali. Výsledný datový soubor zahrnuje naprostou většinu evidované kriminality (trestné činy a přestupky) v letech 2013–2015. Vzhledem k marginální četnosti některých trestných činů či přestupků jsme do analýzy zahrnuli 17 nejčastějších trestných činů a přestupků, které tvoří základní korpus kriminality v českém prostředí. Analýza zahrnuje následující trestné činy a přestupky: loupež, úmyslné ublížení na zdraví, nebezpečné vyhrožování, nebezpečné pronásledování, vloupání do bytu, vloupání do sklepa, krádeže motorových vozidel dvoustopých, krádeže věcí z automobilů, krádeže v bytech a rodinných domech, poškozování cizí věci, výtržnictví, ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství, zanedbání povinné výživy, přestupek proti veřejnému pořádku (§ 47, § 48⁶), přestupek proti občanskému soužití (§ 49), přestupek proti majetku (§ 50), přestupek pod vlivem alkoholu či toxických látek. Je nezbytné zdůraznit, že data obsahují pouze evidovanou kriminalitu, tedy kriminalitu nahlášenou Policií ČR. Stranou tak zůstává tzv. latentní, nenahlášená kriminalita [více Marešová 2011], což je obecně těžce řešitelný faktor, se kterým se potýká každý kriminologický výzkum. Zjednodušeně proto předpokládáme, že latentní kriminalita kopíruje místa výskytu kriminality evidované.

Koncentrace kriminality v *Regionálním městě*

Kriminalita v *Regionálním městě* je málo soustředěna do omezeného počtu neuralgických míst (viz Tabulka 1). Jinak řečeno *Regionální město* má vysoký podíl uličních úseků, kde se vyskytuje kriminalita, a tím pádem i nízký podíl uličních úseků s nulovým výskytem kriminality (20,9 %). V téměř 80 % uličních úseků došlo ve sledovaném období k výskytu kriminality, nicméně absolutní hodnoty kriminality jsou ve většině uličních úseků velmi nízké. Nižší míra koncentrace kriminality tak pravděpodobně vede k plošnějšímu výskytu kriminality.

Česká právní úprava na rozdíl od řady jiných zemí rozeznává závažné kriminální činy (trestné činy) od méně závažných (přestupky). Tabulka 1 ukazuje hodnoty koncentrace kriminality pro trestné činy a přestupky jako skupiny

⁵ Z hlediska populační velikosti spadá *Regionální město* do kategorie „velká okresní a krajská města“, kterých je v Česku zhruba 40. Podrobnější charakteristiky ani kritéria výběru tohoto města v článku záměrně neuvádíme, protože by mohly umožnit jeho identifikaci. Jsme si vědomi, že tento postup může přijít některým čtenářům a čtenářkám nestandardní, nicméně využití dat o lokalizaci kriminality s GPS souřadnicemi není v současnosti v rámci sociálněvědního výzkumu v Česku běžné, stejně tak není Policie ČR standardním poskytovatelem dat pro sociálněvědní výzkum. Data Policie ČR jsou primárně určena pro vlastní činnost policie, sekundárně pak jako statistická evidence o činnosti trestněprávní instituce. Využití lokalizovaných dat o kriminalitě v sociálněvědním výzkumu je žádoucí, ale případné zpřístupnění dat a jejich podrobnost je zcela v kompetenci Policie ČR.

⁶ Zákon č. 200/1990, o přestupcích.

Tabulka 1. Srovnání míry koncentrace kriminality v místech v Regionálním městě podle druhu trestného činu a přestupku

Podíl uličních úseků (%), na kterém se koncentruje ... % kriminality	25 %	50 %	75 %	100 %
Trestné činy a přestupky	2,4	8,4	21,7	79,1
Přestupky (všechny)	1,9	7,2	18,8	69,0
proti veřejnému pořádku	1,1	3,5	7,6	13,4
proti občanskému soužití	1,8	6,1	14,5	40,4
proti majetku	1,6	6,4	17,5	60,0
Trestné činy	3,4	10,0	23,6	59,7
loupeže	1,2	3,5	6,1	8,8
krádeže motorových vozidel	1,4	4,2	8,5	12,9
krádeže věcí z motorových vozidel	2,5	6,9	13,6	20,4
poškození cizí věci	2,4	7,7	15,4	25,2
zanedbání povinné výživy	1,0	3,5	7,8	16,0

Zdroj: Vlastní výpočet z dat Policie ČR.

a uvádí i jejich vybrané druhy. Je zřejmé, že pro obě kategorie (trestných činů i přestupků) je úroveň koncentrace podobná a klasifikace kriminality tak nepředstavuje stěžejní odlišující faktor. Míra koncentrace závažnější kriminality (trestné činy) je dokonce ještě nižší než míra koncentrace pro obě kategorie dohromady (59,7 % oproti 79,1 %). Přestupky jsou v prostoru více koncentrované než trestné činy, mají prostorově zřetelnější ohniska kriminality výskytu, protože jsou v průměru vázány k menšímu počtu generátorů kriminality. Prostorová rozmístění jednotlivých druhů přestupků jsou si sobě podobnější než prostorová rozmístění jednotlivých druhů trestných činů.

Přestupky proti veřejnému pořádku (§ 47, § 48) jsou více koncentrované (odehrály se všechny na 13,4 % uličních úseků), protože se vážou specificky na omezený počet exponovaných veřejných prostor. Na druhou stranu přestupky proti občanskému soužití (§ 49) a přestupky proti majetku (§ 50) jsou méně koncentrované (došlo k nim na 40,4 %, resp. 60,0 % uličních úseků), protože se vážou k obytným územím obecně. Rozdíl mezi nízkou prostorovou koncentrací kategorie trestných činů a výrazně vyšší koncentrací jednotlivých trestných činů naznačuje, že prostorová rozmístění jednotlivých druhů trestných činů si jsou málo podobná a dochází k omezenému prostorovému přesahu mezi rozmístěními jednotlivých druhů trestných činů. Rozdíly v koncentraci kriminality jsou podle našeho názoru hodně ovlivněny rozmístěním funkcí ve městě. Zjednodušeně řečeno, kriminalita vázaná na omezený počet generátorů kriminality bývá více koncentrovaná než kriminalita s celoměstskou působností.

Koncentrace a rozmístění kriminality – model českého města

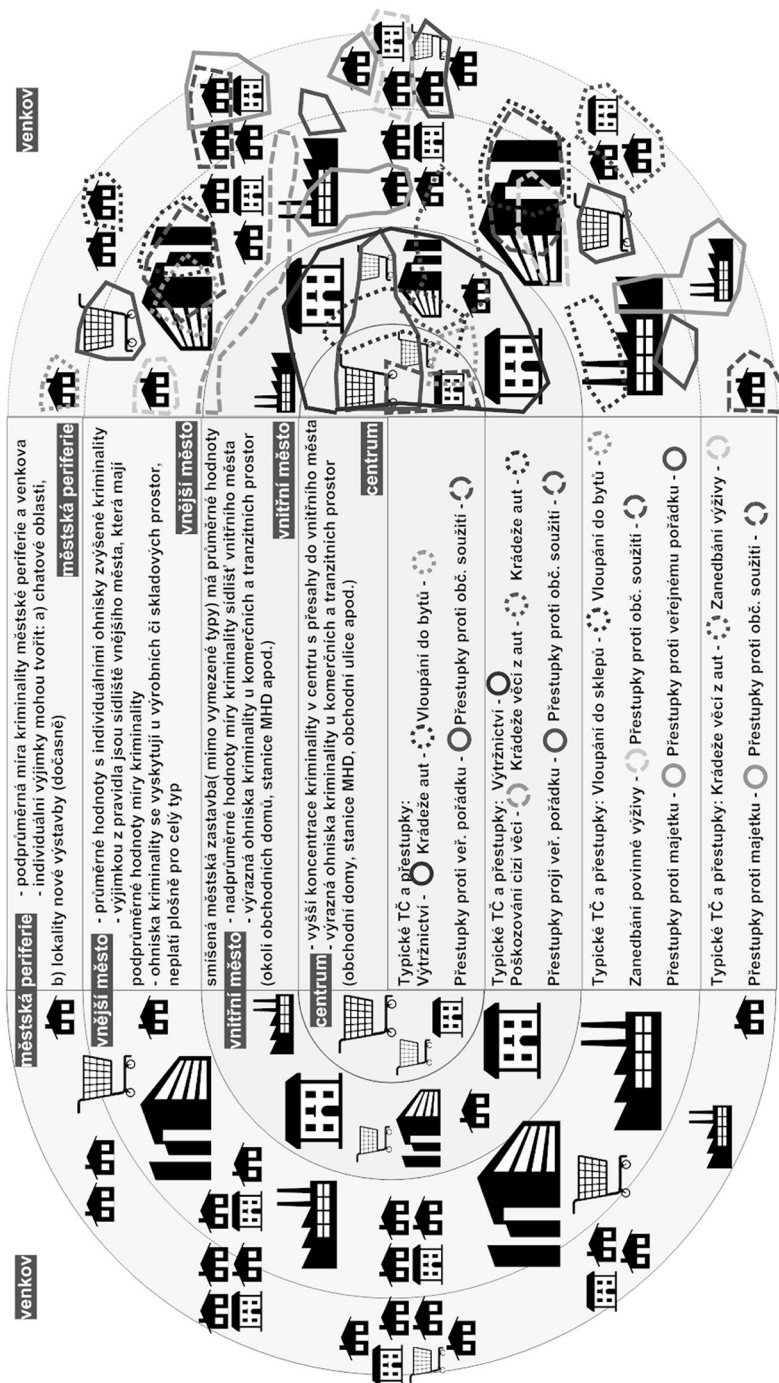
Na základě poznatků o rozmístění kriminality v uličních úsecích města jsme vytvořili model kriminality ve městě v českém kontextu. Model je zobecněním reálného výskytu kriminality a těží z analýzy detailních geolokalizovaných dat (z případového regionálního města). V současnosti poskytují české bezpečnostní složky veřejnosti pouze agregátní data o kriminalitě za velké územní jednotky, která informují o rozdílech mezi regiony. Navržený model umožňuje podat detailní informaci o vnitroměstské kriminalitě a jejích prostorových zákonitostech. Tyto informace jsou využitelné nejen v bezpečnostní praxi v rámci cílení prevence a dohledu, ale mohou ovlivnit i bezpečnostní chování obyvatel a uživatelů daných míst, kteří takto získají přesnější obrázek o možných rizicích. Prozatím se jedná o model založený na případě jednoho českého *Regionálního města*, jehož sociální a fyzická struktura se však příliš neliší od měst této kategorie. Poznatky je nicméně nezbytné ověřit na příkladu dalších měst v Česku.

Navržený model využívá členění města podle chicagské školy [Burgess 1925], které upravili pro český kontext Ouředníček a kol. [2012] a které vyhovuje i pro *Regionální město*. Město se člení na čtyři základní zóny: centrum, vnitřní město, vnější město a městskou periferii, pro které je typická určitá zástavba vázaná na funkce, jež se zde vyskytují (obytná, pracovní, obslužná). Model tyto informace propojuje a ukazuje, které trestné činy či které přestupky jsou typické pro kterou zónu a pro který typ zástavby (viz Obrázek 1). Jednotlivé druhy trestných činů a přestupků mají své generátory [Brantingham, Brantingham 1995], vážou se na specifické funkce, čímž je ovlivněno jejich rozmístění i míra koncentrace.

Analýza dat a představený model ukazují následující pravidelnosti. Struktura a intenzita kriminality se liší v jednotlivých zónách města i v typech zástavby v rámci městských zón. Vyšší koncentrace trestných činů i přestupků je typická pro centrum s přesahy do vnitřního města. U obou zón nalezneme výrazná ohniska kriminality u obchodních a tranzitních prostor (např. obchodní domy, stanice MHD, obchodní ulice). Zajímavá je situace v případě sídlišť, která jsou často vnímána jako anomická a méně bezpečná. Sídliště, která se nacházejí ve vnitřním městě, dosahují nadprůměrných hodnot trestné činnosti, zatímco sídliště v zóně vnějšího města mají naopak podprůměrné hodnoty trestné činnosti. Lze se domnívat, že zde hraje roli blízkost centra města a kriminalita typická pro centrum města se projevuje i na sídlištích vnitřního města. Na druhou stranu z hlediska přestupků se sídliště vnitřního a vnějšího města tolik neliší. V zóně vnějšího města nalezneme ohniska zvýšené kriminality u výrobních a skladových prostor, neplatí to ovšem plošně pro celý typ zástavby. Obě zóny vnitřního i vnějšího města dosahují kromě výše zmíněných typů průměrných hodnot kriminality. Pro zónu městské periferie a venkova je typická podprůměrná úroveň kriminality i přestupků, individuální výjimky pak představují chatové oblasti či lokality nové výstavby.

Jednotlivé trestné činy a přestupky lze charakterizovat pomocí jejich typické lokalizace v zónách města i v konkrétním prostředí. Trestné činy jako vloupání

Obrázek 1. Model rozložení kriminality v českém městě

Zdroj: Vlastní zpracování, data PČR.

do bytů, krádeže aut i věcí z aut a poškození cizí věci se vážou na oblast vnitřního města, kde se nachází řada hustě zastavěných obytných oblastí a na ně navázaných městských funkcí. Obdobné trestné činy se vyskytují s menší intenzitou také v obytných částech vnějšího města, v případech krádeží věcí z aut i na území městské periferie. Trestný čin vloupání do bytů je vázaný na specifické prostředí obytných oblastí, které se nacházejí ve všech zónách města, ale větší koncentrace nalezneme zejména v centru a vnějším městě. Oproti tomu vloupání do sklepů, ač vázané na podobné obytné prostředí, se soustřeďuje hlavně ve vnitřním městě mimo centrum. Naopak mj. v souvislosti s výskytem veřejných prostor, pohostinstvím a zábavními funkcemi se ve vnitřním městě i centru koncentruje trestný čin výtržnictví. Pro obytnou část zón vnějšího města a městské periferie je typická vyšší koncentrace trestného činu zanedbání povinné výživy.

Přestupky proti veřejnému pořádku se prostorově koncentrují více než ostatní trestné činy a přestupky, zároveň je ale nalezneme ve všech zónách města. Vážou se na místa poskytující různé služby, např. zvýšenou koncentraci je možné najít v okolí obchodních center. Obdobně přestupky proti občanskému soužití nalezneme ve všech zónách města. Typická je jejich koncentrace v obytných oblastech, ale vážou se i na oblasti s obchodními funkcemi. Naopak přestupky proti majetku se koncentrují zejména ve vnějším městě a na městské periferii. Vážou se jak na výrobní a skladové prostory, tak na obytné oblasti.

Představený model kriminality ukazuje zobecnění reálného výskytu kriminality na základě lokalizovaných dat za kriminalitu na příkladu jednoho města. Model tak zprostředkovává informaci, které typy míst se kterými funkcemi jsou ohrožené jakými trestnými činy či přestupky. Nicméně na základě znalosti zahraničních výzkumů geolokalizovaných dat o kriminalitě, prezentovaných v první části článku, jsme přesvědčeni o tom, že výše uvedené základní pravidelnosti v rozmístění jednotlivých typů kriminality by mohly mít obecnou platnost i pro města v Česku.

Diskuse

Představené výsledky naší jednopřípadové studie mají své limity (místní, časové, věcné), kterým se budeme podrobněji věnovat v závěru. Domníváme se však, že je lze rámcově porovnat s výsledky studií vycházejícími z tzv. zákona koncentrace kriminality v místech, který v posledních letech patří mezi nové a hojně diskutované koncepty v rámci environmentální kriminologie. Právě toto porovnání může přinést podnětné otázky do diskuse, rozvinout navazující výzkum a iniciovat tak další studie z českého, ale možná obecněji postsocialistického prostředí.

K formulaci zákona koncentrace kriminality v místech (*law of crime concentration at places*, dále jen zákona koncentrace) sice došlo v relativně nedávné době, v zásadě ale upřesňuje a formalizuje předchozí poznatky o koncentrovaném výskytu kriminality [Taylor 2015]. Zákon koncentrace říká, že pokud změříme míru

koncentrace kriminality ve městě jako kumulativní podíl kriminality územních jednotek s nejvyšší relativní koncentrací kriminality, její výsledná míra koncentrace se bude pohybovat pro stanovené kritické hodnoty v rozsahu několika málo procent [Weisburd 2015]. V případě velkých měst je polovina celkové kriminality realizována ve 4–6 % ulic, v menších městech je pak polovina kriminality koncentrována na 2–4 % ulic. Zákon koncentrace předpokládá vysokou míru koncentrace kriminality v relativně málo lokalitách, kde dochází k valné většině trestných činů a přestupků. Poznatky zákona koncentrace byly úspěšně testovány v řadě zemí a měst (v USA: Weisburd et al. [2004] – Seattle; Schnell, Braga, Piza [2017] – Chicago; v Kanadě: Andresen, Curman, Linning [2017], Song et al. [2017] – Vancouver; v Izraeli: Weisburd, Groff, Yang [2012] – Tel Aviv – Jaffa; v Nizozemí: Steenbeek, Weisburd [2016] – Den Haag) a jejich empirické ověření mělo jasné důsledky pro nastavení prevence kriminality. Využití strategií prevence kriminality zaměřených na místa vedlo k prokazatelnému snížení kriminality v daném území, aniž by se kriminalita výrazně přesunula do okolních ulic [Weisburd 2017]. Platnost zákona koncentrace kriminality v místech je tak předpokladem pro úspěšnou přenositelnost metod, technik a nástrojů prevence a represe kriminality založené na „místně podmíněných opatřeních“ mezi městy a zeměmi.

Porovnání koncentrace kriminality přináší Tabulka 2, která srovnává obvyklé hodnoty koncentrace kriminality pro velká města, malá města, příkladové město Tel Aviv – Jaffa a české *Regionální město*. Všechny uvedené hodnoty využívají měření koncentrace kriminality na úrovni uličních úseků. Oproti zahraničním studiím, ve kterých se potvrzují předpoklady o vysoké míře koncentrace kriminality [Weisburd et al. 2004; Weisburd, Groff, Yang 2012; Steenbeek, Weisburd 2016; Song et al. 2017 aj.], je situace v případě českého *Regionálního města*

Tabulka 2. Srovnání míry koncentrace kriminality v místech mezi zahraničními městy a českým *Regionálním městem*

Podíl uličních úseků (%), na kterém se koncentruje ... % kriminality	25 %	50 %	75 %	100 %
<i>Zahraníční výzkumy</i>				
Tel Aviv-Jaffa*	0,9	4,5	12,1	36,8
obvyklé rozmezí pro velká města**	0,8–1,6	4,0–6,0		
obvyklé rozmezí pro malá města**	0,4–0,7	2,1–4,0		
<i>Regionální město</i>				
trestné činy a přestupky	2,4	8,4	21,7	79,1
trestné činy	3,4	10,0	23,6	59,7
přestupky	1,9	7,2	18,8	69,0

Zdroj: Vlastní výpočet z dat Policie ČR, *Weisburd, Groff, Yang [2012], **Weisburd [2015].

odlišná. *Regionální město* má méně než poloviční míru koncentrace kriminality oproti obvyklému rozmezí pro kategorii malých měst, má ji dokonce nižší, než je obvyklé pro kategorii velkých měst. V *Regionálním městě* je tudíž výrazně vyšší podíl uličních úseků, kde se vyskytuje kriminalita, a ohniska kriminality jsou málo výrazná – a to i v případě podrobnějšího členění na trestné činy a přestupky (viz Tabulka 1). V případě trestné činnosti je zřetelný rozdíl mezi nízkou prostorovou koncentrací celé této kategorie oproti výrazně vyšší prostorové koncentraci jednotlivých trestných činů. To indikuje odlišné prostorové rozmístění jednotlivých druhů trestné činnosti. Například vloupání do bytu je vázáno na obytné prostředí, větší koncentrace nalezneme zejména v centru a vnějším městě. Oproti tomu vloupání do sklepů, které se váže rovněž na obytné prostředí, se koncentruje hlavně ve vnitřním městě, mimo centrum. Zcela odlišné prostorové rozmístění má pak zanedbání povinné výživy, které lze lokalizovat zejména ve vnějším městě a na periferii.

Kriminalita v *Regionálním městě* je znatelně méně soustředěna do omezeného počtu neuralgických míst. Vypočtené výsledky naznačují, že koncentraci kriminality ovlivňuje nejen velikost města, ale i místní podmínky, což by při potvrzení dalšími studii mohlo představovat zásadní zjištění z pohledu kriminologie. Zákon koncentrace by tak mohl být upřesněn v tom smyslu, že kategorie typické koncentrace kriminality budou definovány šířeji, popřípadě budou více reflektovat rozdíly mezi typy měst (např. rozdíl americké versus evropské město, město s nízkou mírou kriminality versus město s vysokou mírou kriminality apod.).

Limity studie a závěr

Předložená studie má své limity, které můžeme rozdělit na místní, časové a věcné. Naše analýza se zaměřuje na jedno město v relativně krátkém časovém období. Jsme tak v nevýhodě oproti zahraničním studiím, které mají často k dispozici data za větší počet měst v dlouhých časových řadách. Na druhou stranu poznatky zahraničních studií o prostorové a časové stabilitě v rozmístění kriminality jasně naznačují, že i výsledky z poměrně omezené datové sady mohou mít obecnější a trvalejší platnost. Současná praxe sběru geolokalizovaných dat o kriminalitě ze strany Policie ČR, ale i řady obecních policií ukazuje, že tento typ dat je zásadní pro kriminologickou praxi a že do budoucna bude robustnost těchto dat narůstat. Věcným limitem naší analýzy je relativně nízká obecná míra kriminality v Česku. Menší množství dat o kriminalitě je limitující pro aplikaci robustnějších geostatistických metod a limituje tak i možnosti prediktivních analýz jednotlivých typů kriminality. S vědomím limitů naší studie, její omezené zobecnitelnosti a s výhledem spíše na otevření diskuse a očekávání dalších studií přinášíme několik možných tezí a implikací plynoucích z našich výsledků.

Rozdílnost koncentrace kriminality *Regionálního města* a očekávané koncentrace kriminality podle zákona koncentrace vede jednak k teoretické diskusi

o příčinách této rozdílnosti, ale také ke zcela praktické debatě o přenositelnosti zahraničních kriminologických poznatků do českých podmínek. Jednou z hlavních nabízejících se tezí, které mohou odlišnost v koncentraci kriminality ozřejmit, je odlišnost celkové úrovně kriminality v českém kontextu oproti zahraničí. Oproti zemím, ve kterých byl zákon koncentrace primárně zkoumán, má Česko zřetelně nižší úroveň kriminality, proto i samotný zákon koncentrace může v takto odlišném kontextu fungovat odlišně. Diferencující roli mohou mít také další faktory, např. odlišná urbanistická struktura měst. Fyzická struktura města, struktura a rozmístění městských funkcí i sociální diferenciaci města ovlivňují páchání kriminality. Obdobně diferencující roli může hrát i samotná práce policie, prostorové, věcné i kapacitní zaměření její činnosti. Poznatky tohoto typu existují v omezené míře v zahraničí [Moore, Braga 2003; Barros 2007], v Česku je to zcela interní záležitost Policie ČR. Samostatnou otázkou jsou rovněž metodické aspekty výzkumů, mj. odlišnost klasifikace kriminality⁷ v jednotlivých zemích, daná i jinými legislativními a historickými podmínkami, či jiná povaha zdrojových dat. Nicméně potvrzení či vyvrácení těchto prvotních tezí vyžaduje jak další studie v českém prostředí, tak srovnávací mezinárodní výzkum překračující rámec tohoto článku.

Z věcného úhlu pohledu jde z poznatků o nižší koncentraci kriminality v *Regionálním městě* vyvodit možné důsledky pro policejní praxi. V podmínkách nižší koncentrace kriminality je obtížnější aplikovat *place-based policy* strategie prevence a potírání kriminality. Ze zahraničních zkušeností víme, že právě zacílený policejní dohled na notorická místa vysoké kriminality vede ke snížení míry kriminality.⁸ „Policie neumí zabránit kriminalitě – to je společenský mýtus – kriminalitu lze ale efektivně snížit dohledem na neuralgická místa.“ [Bayley 1996: 3] Veškerá kriminalita se také nepřesune jednoduše do okolních ulic, protože je vázána na kriminogenní faktory v místě [Weisburd et al. 2006]. Například krádeže na parkovištích u obchodních domů se nepřesunou do okolních ulic, protože je tam velmi malá četnost příležitostí ke stejnému typu krádeže. Tyto poznatky ze zahraničních výzkumů nebyly doposud v Česku explicitně testovány, byť existují možnosti pro realizaci případových studií, které by bylo možné ve spolupráci s Policií ČR replikovat v českých podmínkách. Podobně jako nižší koncentrace také plošnější výskyt kriminality brání policii soustřeďovat se jen na omezený počet míst vysoké kriminality. Dohled nad územím s málo koncentrovanou kriminalitou není z ekonomického ani praktického hlediska efektivní [Gibson, Slothower, Sherman 2017; Wain, Ariel, Tankebe 2018]. Hodnocení přenositelnos-

⁷ Porovnání koncentrace kriminality (*crime count*) a její závažnosti (*crime harm*) přináší článek Šimona a Jíchové [2020].

⁸ Policie do jisté míry ovlivňuje míru registrované kriminality skrze vlastní činnost. Intenzita a typ policejní aktivity má vliv jak na míru hlášení kriminality, tak na míru kriminality policií detekovanou, včetně proaktivních kontroverzních přístupů typu „stop and frisk“, „racial profiling“ apod. [Gelman, Fagan, Kiss 2007; Welch 2007; Ariel et al. 2018].

ti bezpečnostní praxe může pro některé čtenářky a čtenáře vyznít pesimisticky, nicméně důsledky pro společenský výzkum měst a pro účely veřejných politik jsou pozitivní. Absence míst extrémní koncentrace kriminality a běžnost nízké míry kriminality může souviset s menší úrovní fyzické segmentace českých měst a nižší mírou sociálně prostorové segregace obyvatelstva. Prostorově homogennější výskyt kriminality částečně limituje vznik „míst strachu“ a omezuje stigmatizaci problémových lokalit. Poznání strukturálních a sociálně ekologických souvislostí v rozmístění kriminality nebo poznání souvislostí kriminality a míst strachu vyžaduje odlišný typ analýzy nad rámec tohoto textu.

Další implikací do praxe je propojení s výzkumy pocitu bezpečí [Buriánek 2001; Temelová, Novák, Jíchová 2016]. Zahraniční výzkumy na jednu stranu dokládají existenci ohnisek kriminality, ale při detailnějším pohledu se ukazuje, že více než 50 % ulic má nulovou kriminalitu [Weisburd 2015]. V *Regionálním městě* je sice podíl ulic s nenulovým výskytem kriminality vyšší, ale na druhou stranu je zde daleko menší podíl míst, kde by strach z viktimizace byl opodstatněný ve smyslu vysokého rizika pravděpodobnosti viktimizace. To může v kontextu výzkumů strachu ze zločinu ústít v paradox, kdy se lidé obávají na místech, kde pro to neexistují věcná opodstatnění (samozřejmě s ohledem na latentní kriminalitu). Detailní výzkumy mohou pomoci takováto místa identifikovat a zaměřit se na důvody percepce a možné implikace pro redesign veřejných prostor.

JANA JÍCHOVÁ je sociální geografka, působí jako vědecká pracovníce na katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, kde je členkou výzkumné skupiny URRLab. Ve výzkumu se věnuje geografii města a osídlení, mezi její hlavní témata patří kriminalita, percepce bezpečí a nebezpečí a kvalita života. Je editorkou knihy *Sociální prostředí Prahy: Město na prahu 21. století* (Praha: Academia, 2017) a Historického atlasu obyvatelstva českých zemí (Praha: Karolinum, 2017).

MARTIN ŠIMON působí v oddělení Lokální a regionální studia Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i., a v týmu URRLab na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Odborně se věnuje tématům z oblasti prostorových mobilit obyvatelstva, environmentální kriminologie, bezdomovectví, voleb a sociálního vyloučení. V současnosti se zabývá výzkumy rezidenční segregace a školní integrace cizinců. Publikuje v odborných časopisech (např. *Cities*, *Sociologia Ruralis*, *Erdkunde*, *Geo Journal*) a knihách.

Literatura

- Andresen, M. A., G. W. Jenion. 2010. „Ambient Populations and the Calculation of Crime Rates and Risk.“ *Security Journal* 23 (2): 114–133, <https://doi.org/10.1057/sj.2008.1>.
- Andresen, M. A., A. S. Curman, S. J. Linning. 2017. „The Trajectories of Crime at Places: Understanding the Patterns of Disaggregated Crime Types.“ *Journal of Quantitative Criminology* 33 (3): 427–449, <https://doi.org/10.1007/s10940-016-9301-1>.

- Ariel, B., H. Partridge. 2017. „Predictable Policing: Measuring the Crime Control Benefits of Hotspots Policing at Bus Stops.“ *Journal of Quantitative Criminology* 33 (4): 809–833, <https://doi.org/10.1007/s10940-016-9312-y>.
- Ariel, B., A. Sutherland, D. Henstock, J. Young, P. Drover, J. Sykes, S. Megicks, R. Henderson. 2018. „Paradoxical Effects of Self-awareness of Being Observed: Testing the Effect of Police Body-worn Cameras on Assaults and Aggression against Officers.“ *Journal of Experimental Criminology* 14 (1): 19–47, <https://doi.org/10.1007/s11292-017-9311-5>.
- Bannister, J., A. O'Sullivan, E. Bates. 2019. „Place and Time in the Criminology of Place.“ *Theoretical Criminology* 23 (3): 315–332, <https://doi.org/10.1177/1362480617733726>.
- Barilik, I. N. 2015. *Environmentální kriminologie. Prostředí a jeho role při páčání kriminality*. Praha: Leges.
- Barros, C. P. 2007. „The City and the Police Force: Analysing Relative Efficiency in City Police Precincts with Data Envelopment Analysis.“ *International Journal of Police Science & Management* 9 (2): 164–182, <https://doi.org/10.1350/ijps.2007.9.2.164>.
- Bayley, D. H. 1996. *Police for the Future*. Oxford: Oxford University Press on Demand.
- Boggs, S. 1965. „Urban Crime Patterns.“ *American Sociological Review* 30 (6): 899–908, <https://doi.org/10.2307/2090968>.
- Boukalová, H., J. Buriánek, Z. Podaná, M. Scheinost, H. Fidesová. 2016. „Česká kriminologie – dlouhá tradice, slibná současnost.“ *Česká kriminologie* 1 (1): 1–9.
- Brantingham, P. L., P. J. Brantingham. 1995. „The Criminology of Place: Crime Generators and Crime Attractors.“ *European Journal on Criminal Policy and Research* 3 (3): 5–26, <https://doi.org/10.1007/BF02242925>.
- Braga, A. A., M. A. Andresen, B. Lawton. 2017. „The Law of Crime Concentration at Places: Editors' Introduction.“ *Journal of Quantitative Criminology* 33: 421–426, <https://doi.org/10.1007/s10940-017-9342-0>.
- Burgess, E. W. 1925. „The Growth of the City: An Introduction to a Research Project.“ Pp. 47–62 in R. E. Park, E. W. Burgess, R. D. McKenzie (eds.). *The City*. Chicago: University of Chicago Press.
- Buriánek, J. 2001. „Bezpečnostní rizika a jejich percepce českou veřejností.“ *Sociologický časopis* 37 (1): 43–64, <https://doi.org/10.13060/00380288.2001.37.1.08>.
- Clarke, R. V., D. B. Cornish. 1985. „Modelling Offenders' Decisions: A Framework for Research and Policy.“ *Crime and Justice* 6: 147–185, <https://doi.org/10.1086/449106>.
- Cohen, L. E., M. Felson. 1979. „Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach.“ *American Sociological Review* 44 (4): 588–608, <https://doi.org/10.2307/2094589>.
- Curman, A. S., M. A. Andresen, P. J. Brantingham. 2015. „Crime and Place: A Longitudinal Examination of Street Segment Patterns in Vancouver, BC.“ *Journal of Quantitative Criminology* 31 (1): 127–147, <https://doi.org/10.1007/s10940-014-9228-3>.
- Doran, B. J., B. G. Lees. 2005. „Investigating the Spatiotemporal Links between Disorder, Crime, and the Fear of Crime.“ *The Professional Geographer* 57 (1): 1–12.
- Gelman, A., J. Fagan, A. Kiss. 2007. „An Analysis of the New York City Police Department's 'Stop-and-frisk' Policy in the Context of Claims of Racial Bias.“ *Journal of the American Statistical Association* 23 (3): 813–823, <https://doi.org/10.1177/1043986207306870>.
- Gibson, C., M. Slothower, L. W. Sherman. 2017. „Sweet Spots for Hot Spots? A Cost-effectiveness Comparison of Two Patrol Strategies.“ *Cambridge Journal of Evidence-Based Policing* 1 (4): 225–243, <https://doi.org/10.1007/s41887-017-0017-8>.
- Háková, L. 2016. „Prezentace kriminality a trestních sankcí v televizním zpravodajství.“ *IV. Kriminologické dny*. Brno, 25. 1. 2016.
- Hope, T. J. 2015. „The Two Criminologies of Place: Problems of Inference in

- Understanding Crime Concentration." *Annual Conference of the European Society of Criminology*. Porto, Portugal, 2–5 September 2015.
- Imre, A., J. Novotný. 2016. „Fractals and the Korcak-law: A History and a Correction." *European Physical Journal H* 41 (1): 69–91, <https://doi.org/10.1140/epjh/e2016-60039-8>.
- Ivan, I., J. Horák. 2012. „Analýza kriminality v Ostravě." In J. Růžička (ed.). *Symposium GIS Ostrava 2012 – Současné výzvy geoinformatiky*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava.
- Ivan, I., J. Horák, M. Navrátilová, T. Inspektor. 2013. „Prostorová analýza kriminality v Ostravě 2009–2011." In T. Inspektor, J. Horák, J. Růžička (eds.). *Symposium GIS Ostrava 2013: Geoinformatika pro společnost*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava.
- Jíchová, J. 2017. „Kriminalita v Praze: měřítková diference a možnosti měření." Pp. 63–91 in M. Ouředníček, J. Jíchová (eds.). *Sociální prostředí Prahy: Město na prahu 21. století*. Praha: Academia, <https://doi.org/10.14712/23366478.2017.28>.
- Journal of Quantitative Criminology*. 2017. Special Issue: The Law of Crime Concentration at Places 33 (3): 421–674, <https://doi.org/10.1007/s10940-017-9342-0>.
- Korčák, J. 1941. „Přírodní dualita statistického rozložení." *Statistický obzor* 22: 171–222.
- Krulichová, E. 2016. „Kdo se obává kriminality a jak tyto obavy ovlivňují důvěru ve vybrané společenské instituce v České republice?" *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 52 (2): 131–155, <https://doi.org/10.13060/00380288.2016.52.2.244>.
- „Mapy budoucnosti. Moderní nástroj ke zvýšení efektivity a kvality výkonu veřejné správy v oblasti prevence kriminality založený na analýze a predikci kriminality." *Prevence kriminality* [online]. Projekt Ministerstva vnitra ČR ve spolupráci se společností ACCENDO, o. p. s. [cit. 20. 1. 2018]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/mapy-budoucnosti/informace-o-projektu/>.
- Marešová, A. 2011. *Resortní statistiky – základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Marešová, A., E. Biedermanová, S. Diblíková, J. Požár, M. Martinková. 2015. *Analýza trendů kriminality v roce 2014*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Moore, M. H., A. A. Braga. 2003. „Measuring and Improving Police Performance: The Lessons of Compstat and Its Progeny." *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management* 26 (3): 439–453, <https://doi.org/10.1108/13639510310489485>
- Newman, O. 1972. *Defensible space*. New York: Macmillan.
- Newton, A., M. Felson. 2015. „Editorial: Crime Patterns in Time and Space: The Dynamics of Crime Opportunities in Urban Areas." *Crime Science* 4 (1): 1–5, <https://doi.org/10.1186/s40163-015-0025-6>.
- Ouředníček, M., L. Pospíšilová, P. Špačková, J. Temelová, J. Novák. 2012. „Prostorová typologie a zonace Prahy." Pp. 268–297 in M. Ouředníček, J. Temelová (eds.). *Sociální proměny pražských čtvrtí*. Praha: Academia.
- Podaná, Z. 2014. „Životní styl jako rizikový faktor viktimizace mládeže." *Acta Universitatis Carolinae. Philosophica et Historica* 20 (4): 29–46, <https://doi.org/10.14712/24647055.2015.11>.
- Rosser, G., T. Davies, K. J. Bowers, S. D. Johnson, T. Cheng. 2017. „Predictive Crime Mapping: Arbitrary Grids or Street Networks?" *Journal of Quantitative Criminology* 33 (3): 569–594, <https://doi.org/10.1007/s10940-016-9321-x>.
- Sampson, R. J. 2013. „The Place of Context: A Theory and Strategy for Criminology's Hard Problems." *Criminology* 51 (1): 1–31, <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12002>.
- Sherman, L. W., P. R. Gartin, M. E. Buerger. 1989. „Hot Spots of Predatory Crime: Routine Activities and the Criminology of Place." *Criminology* 27 (1): 27–55, <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.1989.tb00862.x>.

- Sherman, L. W. 2013. „The Rise of Evidence-based Policing: Targeting, Testing, and Tracking.“ *Crime and Justice* 42 (1): 377–451, <https://doi.org/10.1086/670819>.
- Scheinost, M. 2010. „Kriminalita a kriminologie v České republice.“ Pp. 7–18 in Z. Karabec (ed.). *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Schnell, C., A. A. Braga, E. L. Piza. 2017. „The Influence of Community Areas, Neighbourhood Clusters, and Street Segments on the Spatial Variability of Violent Crime in Chicago.“ *Journal of Quantitative Criminology* 33 (3): 469–496, <https://doi.org/10.1007/s10940-016-9313-x>.
- Song, J., M. A. Andresen, P. L. Brantingham, V. Spicer. 2017. „Crime on the Edges: Patterns of Crime and Land Use Change.“ *Cartography and Regional Information Science* 44 (1): 51–61, <https://doi.org/10.1080/15230406.2015.1089188>.
- Steenbeek, W., D. Weisburd. 2016. „Where the Action is in Crime? An Examination of Variability of Crime across Different Spatial Units in The Hague.“ *Journal of Quantitative Criminology* 32 (3): 449–469, <https://doi.org/10.1007/s10940-015-9276-3>.
- Sullivan, C. M., Z. P. O’Keeffe. 2017. „Evidence that Curtailing Proactive Policing Can Reduce Major Crime.“ *Nature Human Behaviour* 1 (10): 730–737, <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0211-5>.
- Šimon, M., J. Jíchová. 2018a. „Jsou místa koncentrace kriminality společensky neškodlivější? Nový analytický přístup pro prevenci kriminality a policejní praxi.“ Pp. 85–95 in G. Lubelcová (ed.). *Paralely a divergencie. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Šimon, M., J. Jíchová. 2018b. „Zveřejnění dat o kriminalitě na úrovni ulic – návrh řešení pro města v Česku.“ Pp. 186–204 in F. Ščerba (ed.). *Kriminologické dny 2018. Sborník z VI. ročníku mezinárodní konference Kriminologické dny*. Olomouc: Iuridicum Olomouense.
- Šimon, M., J. Jíchová. 2020. „Crime Count and Crime Harm in a Post-socialist City: How Does the Law of Crime Concentration at Places Apply?“ *European Journal of Criminology*, first online, <https://doi.org/10.1177/1477370820973993>.
- Taylor, R. B. 2015. *Community Criminology: Fundamentals of Spatial and Temporal Scaling, Ecological Indicators, and Selectivity Bias*. New York: NYU Press, <https://doi.org/10.18574/nyu/9780814725498.001.0001>.
- Telep, C. W., D. Weisburd. 2012. „What is Known about the Effectiveness of Police Practices in Reducing Crime and Disorder?“ *Police Quarterly* 15 (4): 331–357, <https://doi.org/10.1177/1098611112447611>.
- Temelová, J., J. Novák, J. Jíchová. 2016. „Safe Life in Suburbs? Crime and Perceptions of Safety in New Residential Developments in Prague’s Hinterland, Czech Republic.“ *European Urban and Regional Studies* 23 (4): 677–696, <https://doi.org/10.1177/0969776414534254>.
- Večeřka, K., J. Holas. 1995. *Kriminologická analýza lokality*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.
- Wain, N., B. Ariel, J. Tankebe. 2017. „The Collateral Consequences of GPS-led Supervision in Hotspots Policing.“ *Police Practice and Research: An International Journal* 18 (4): 376–390, <https://doi.org/10.1080/15614263.2016.1277146>.
- Weisburd, D. 2015. „The Law of Concentration and the Criminology of Place.“ *Criminology* 53 (2): 133–157, <https://doi.org/10.1111/1745-9125.12070>.
- Weisburd, D. 2017. „Proactive Policing and Crime Control.“ *Nature Human Behaviour* 1: 707–708, <https://doi.org/10.1038/s41562-017-0227-x>.
- Weisburd, D., S. Bushway, C. Lum, Y. Sue-Ming. 2004. „Trajectories of Crime at Places: A Longitudinal Study of Street Segments in the City of Seattle.“ *Criminology* 42 (2): 283–321, <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2004.tb00521.x>.

- Weisburd, D., E. R. Groff, S.-M. Yang. 2012. *The Criminology of Place: Street Segments and Our Understanding of the Crime Problem*. New York: Oxford University Press, <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195369083.001.0001>.
- Weisburd, D., L. A. Wyckoff, J. Ready, J. E. Eck, J. C. Hinkle, F. Gajewski. 2006. „Does Crime Just Move around the Corner? A Controlled Study of Spatial Displacement and Diffusion of Crime Control Benefits.“ *Criminology* 44 (3): 549–592, <https://doi.org/10.1111/j.1745-9125.2006.00057.x>.
- Welch, K. 2007. „Black Criminal Stereotypes and Racial Profiling.“ *Journal of Contemporary Criminal Justice* 23 (3): 276–288, <https://doi.org/10.1198/016214506000001040>.